

Жинақтаушы зейнетақы жүйесінің 2009 жылғы 1 наурыздағы ағымдағы жағдайы

2009 жылғы 1 наурызда республикамызда 14 жинақтаушы зейнетақы қоры (бұдан әрі – қорлар) жұмыс істейді. 2009 жылғы ақпан айында зейнетақы жарналарын тарту және зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру қызметтеріне берілетін лицензия заңды тұлғаларға берілген жоқ.

13 заңды тұлғаның қорлардың зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға лицензиясы болды, оның ішінде 9 қор зейнетақы активтерін дербес басқару лицензиясына ие.

Есепті күнге 11 екінші деңгейдегі банк кастодиан қызметін жүзеге асырды. Сонымен қатар, қорларға кастодиандық қызмет көрсетуді мынадай 7 екінші деңгейдегі банк жүзеге асырды: «HSBC Банк Қазақстан» АҚ еншілес банкі, «Банк ЦентрКредит» АҚ, «Қазақстан Халық Жинақ Банкі» АҚ, «ТұранӘлем Банкі» АҚ-ның еншілес банкі «Темірбанк» АҚ, «Еуразиялық Банк» АҚ, «АТФБанк» АҚ, «Ситибанк Қазақстан» АҚ.

Қорлардың салымшылары (алушылары)

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны 9 645 427 болды, жинақталған зейнетақы қаражаттарының жалпы сомасы 1 494,7 млрд. теңге болды. 2009 жылғы ақпан айында міндетті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар шоттарының саны 34 568-ге (0,36 %-ға) көбейді.

2009 жылғы 1 наурызда міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының едәуір бөлігі 4 қорға жинақталды: «МЖЗҚ» - 25,09 %, «Қазақстан Халық Банкі» - 21,92 %, «ҰларҮміт» – 14,06 % және «БТА Қазақстан» - 10,61 % немесе олардың үлесіне барлық қорлар салымшыларының жалпы санының 71,68 %-ы келеді. 2009 жылғы ақпан айында 4 қордың үлесі осының алдындағы аймен салыстырғанда 0,1 пайыздық тармаққа азайды.

2009 жылғы 1 наурызда ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны жалпы сомасы 913,2 млн. теңге болатын жинақталған зейнетақы қаражатымен бірге 41 081 болды. 2009 жылғы ақпан айында ерікті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар (алушылар) шоттарының саны 657-ге (1,57 %-ға) азайды.

Ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттарының саны 2009 жылғы ақпан айында 15-ке (0,37 %-ға) артып, 2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша жалпы сомасы 63,1 млн. теңге жинақталған зейнетақы қаражатымен 4 044 болды.

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты

2009 жылғы 1 наурызда салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты 1 499,8 млрд. теңге болды немесе 2009 жылғы 1 ақпанмен салыстырғанда 60,7 млрд. теңгеге (4,22 %-ға) көбейді. 2008 жылғы 1 наурызда салыстырғанда жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 250 млрд. теңгеге (20,00 %-ға) өсті.

Зейнетақы жарналарының жалпы түсімі ағымдағы жылдың ақпан айында 22,7 млрд. теңгеге (1,88 %-ға) өсе отырып, 2009 жылғы 1 наурызда 1 228,0 млрд. теңге болды. Зейнетақы жарналарының орташа ай сайынғы түсімі өткен жылы 23,1 млрд. теңгені құрады немесе 2007 жылғы 1 наурыздан бастап 2008 жылғы 1 наурызға дейінгі кезеңде қалыптасқан ұқсас көрсеткіштерден 17,86 %-ға көп болды.

Салымшылар мен алушылардың шоттарына есептелген зейнетақы активтерін инвестициялаудан түскен «таза» инвестициялық кіріс сомасы (комиссиялық

сыйақыларды алып тастағанда) 2009 жылғы ақпан айында 43,1 млрд. теңгеге (13,96 %-ға) өсіп, 2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша 351,8 млрд. теңге болды. Бір жыл ішінде «таза» инвестициялық кіріс сомасы 2,9 млрд.теңгеге (0,83 %-ға) ұлғайды. Инвестициялық кіріс өсімінің басты себебі ағымдағы жылдың ақпан айындағы теңгенің девальвацияға ұшырау салдарынан жинақтаушы зейнетақы қорларының портфеліндегі шетел валютасында қайта номинирленген қаржы құралдарын қайта бағалау болды.

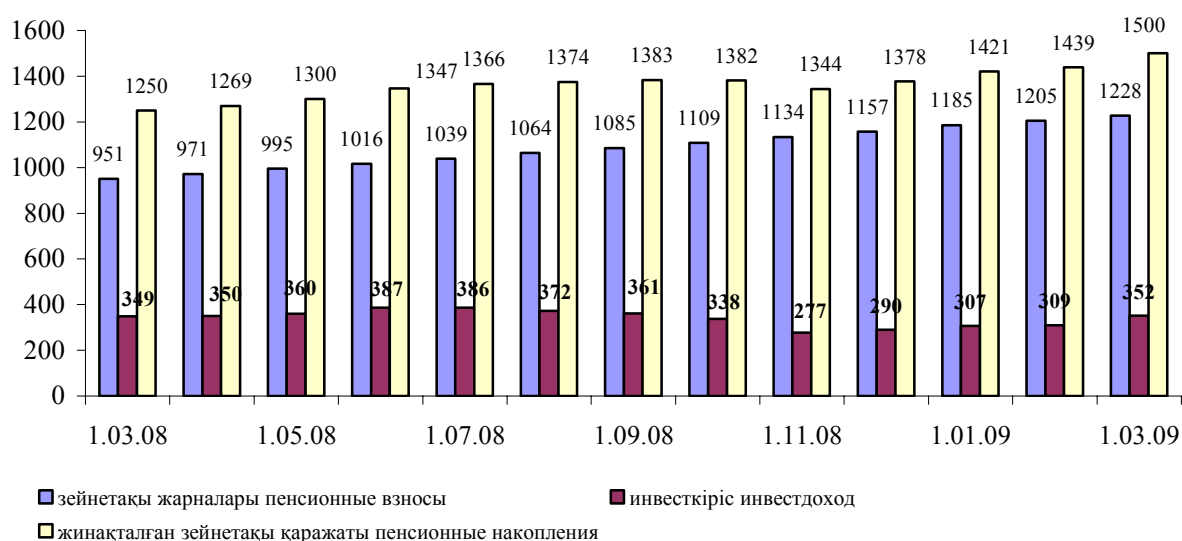
Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражатының көлемі өткен жыл ішінде мынандай көрсеткіштермен сипатталды:

Күні	1.03.08	1.03.09	Өсім сомасы	Өсу қарқыны (%-бен)
Жинақталған зейнетақы қаражатының сомасы	1 249,8	1 499,8	250	20,00
Зейнетақы жарналары	950,9	1 228,0	277,1	29,14
«Таза» инвестициялық кіріс	348,9	351,8	2,9	0,83
Жинақталған зейнетақы қаражатының сомасындағы «таза» инвестициялық кірістің үлесі	27,92	23,46	-	- 4,46 (пайыздық тармаққа)

Келтірілген кестеден көрініп тұрғандай, жинақталған зейнетақы қаражатының өсім сомасы бір жыл ішінде 250 млрд. теңге болды. Жинақталған зейнетақы қаражатының орташа ай сайынғы өсімі 20,8 млрд. теңгені құрады немесе 2007 жылғы 1 наурыздан бастап 2008 жылғы 1 наурызға дейінгі кезеңде қалыптасқан ұқсас көрсеткіштерден 17,46 %-ға аз болды.

2009 жылғы 1 наурызда жинақталған зейнетақы қаражатының мейлінше көп сомасын 4 қор иеленді: «Қазақстан Халық Банкі» - 431,4 млрд. теңге (28,76 %), «МЖЗҚ» – 259,9 млрд. теңге (17,33 %), «ҰларҮміт» - 207,9 млрд.теңге (13,86 %) және «БТА Қазақстан» - 191,0 млрд.теңге (12,74 %) барлық қорлардың жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы көлемінен немесе жиынтығынан осы 4 қорға барлық жинақталған зейнетақы қаражатының 72,69 %-ы келді. Ақпан айында үлес мөлшері 0,22 пайыздық тармаққа көбейді.

Зейнетақы жарналарының, «таза» инвестициялық кірістің және жинақталған зейнетақы қаражатының өзгеру динамикасы (млрд. теңгемен)

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша 9,6 млрд. теңге болған міндетті зейнетақы жарналарын уақтылы ұстамағаны не аударым жасамағаны және жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға ауыстырғаны үшін өсімпұл сомасы күннен күнге артып отыр. Бір жыл ішінде өсімпұлдың жалпы сомасының өсімі 2,0 млрд. теңгені (26,32 %-ды) құрады.

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша қорлардан сақтандыру ұйымдарына аударым жасалатын аударымдар мен зейнетақы төлемдері 100,9 млрд. теңге болды немесе өткен ай ішінде 4,8 млрд.теңгеге (5 %-ға) өсті. Бір жыл ішінде қорлар алушыларға жалпы сомасы 31,7 млрд. теңге зейнетақы төлемдерін жүзеге асырды немесе 2007 жылғы 1 наурыздан бастап 2008 жылғы 1 наурызға дейінгі кезеңде қалыптасқан ұқсас көрсеткіштерден 1,7 есе көп болды.

Алушылардың жинақталған зейнетақы қаражатын зейнетақы аннуитеті шартына сәйкес сақтандыру ұйымдарына аударым жасалуын ағымдағы жылдың басынан бастап жалпы сомасы 87,0 млн. теңге мөлшерінде 57 алушы жүзеге асырды. Сақтандыру ұйымдарына зейнетақы аннуитеті шартына сәйкес алушылардың аударым жасалған жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 2009 жылғы 1 наурызда 529,4 млн. теңгені құрады.

Агенттік сайтында жинақтаушы зейнетақы жүйесі жөніндегі ақпараттарды орналастыру, сондай-ақ қорлардың бұқаралық ақпарат құралдарында өз ақпараттарын жариялауы салымшыларға (алушыларға) қорды дербес таңдауға және жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға аударым жасау бойынша зейнетақы заңнамасымен берілген құқығын пайдалануларына мүмкіндік береді.

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша жинақталған зейнетақы қаражатын бір қордан екінші қорға аударым жасау 2009 жылғы ақпан айында 11,9 млрд. теңгеге (3,57 %-ға) өсіп, 345,0 млрд. теңге болды. Бір жыл ішінде жинақталған зейнетақы қаражатының аударымдары 120 млрд.теңгеге немесе 53,33 %-ға көбейді.

Қорлардың зейнетақы активтерінің құрылымы

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша ЗАИБЖАҰ-ның инвестициялық басқаруында болған зейнетақы активтерінің жиынтық көлемі 2009 жылғы ақпан айы ішінде 64,9 млрд. теңгеге немесе 4,54 %-ға өсіп, 1 495,8 млрд. теңге болды.

2008 жылғы 1 наурыздан бастап 2009 жылғы 1 наурызға дейінгі кезеңде зейнетақы активтерінің орташа айлық өсуі 20,3 млрд. теңгені құрады.

Зейнетақы активтерінің жиынтық көлемінің өзгеру динамикасы

Зейнетақы активтерінің жиынтық көлемін бөлу

ЗАИБЖАҰ	зейнетақы активтері	
	млн. теңге	%-бен
ЖЗҚ		
«Қазақстан Халық Банкінің» АҚ еншілес ұйымы «Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ	431 707	28,86
"МЖЗҚ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	261 756	17,50
"Жетісу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	222 167	14,85
"ҰларҮміт" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	200 805	13,42
"Қорғау" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	21 362	1,43
«ТұранӘлем Банк» АҚ еншілес ұйымы «БТА Қазақстан жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ	191 588	12,81
"GRANTUM Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ («Казкоммерцбанк» АҚ еншілес ұйымы)	87 401	5,84
«ГРАНТУМ» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ («Казкоммерцбанк» АҚ еншілес ұйымы)	87 401	5,84

«Капитал» ЖЗҚ» АҚ - «Банк ЦентрКредит» АҚ еншілес ұйымы	56 365	3,77
"Еуразиялық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ ("Еуразиялық Банк" АҚ ЕҮ)	47 681	3,19
"Отан" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ («АТФ Банк» АҚ ЕҮ)	43 491	2,91
"Мұнайгаз - ДЕМ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	41 255	2,76
"Нұр-Траст" ЗАИБЖАҰ" АҚ, "Нұрбанк" АҚ еншілес ұйымы	37 276	2,49
"Атамекен" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ «Нұрбанк» АҚ еншілес ұйымы	37 276	2,49
"АМАНАТ ҚАЗАҚСТАН ЖЗҚ" АҚ	33 588	2,25
"Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	29 194	1,95
"RESMI Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	12 298	0,82
"Жинақтаушы зейнетақы "РЕСПУБЛИКА" АҚ	12 298	0,82
Барлық ЖЗҚ бойынша барлығы	1 495 767	100

2009 жылғы 1 наурызда инвестицияланған зейнетақы активтерінің көлемі 2009 жылғы 1 ақпаннан бастап 83,5 млрд. теңгеге немесе 6,04 %-ға өсе отырып, 1 466,8 млрд. теңге болды. Зейнетақы активтері өсімінің ең басты себептерінің бірі есепті айдағы теңгенің девальвацияға ұшырау салдарынан шетел валютасында қайта номинирленген қаржы құралдарын қайта бағалау болды.

ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфелі

Қаржы құралдары	1.03.2009ж.	
	млн. теңге	%
ҚР мемлекеттік бағалы қағаздары, оның ішінде	414 553	28,26
ҚР еурооблигациялары	0	0
Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	367 697	25,07
Ұлттық Банктің ноттары	46 856	3,19
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары	196 966	13,43
акциялар	40 609	2,77
облигациялар	156 357	10,66
Шетелдік инвестициялық қорлардың пайлары	0	0
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары	0	0
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздары	98 008	6,68
Тазартылған алтын	0	0
ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары, оның ішінде	660 188	45,01
акциялар	146 776	10,00
облигациялар оның ішінде:	513 412	35,00
шетел валютасында номинирленген	57 136	3,90
теңгеде номинирленген	456 276	31,11
Екінші деңгейдегі банктердегі салымдар	98 696	6,73
Туынды бағалы қағаздар	-1 616	-0,11
Жиынтығы	1 466 795	100

Келтірілген деректерден көрініп отырғандай, инвестициялық портфельдегі мейлінше көп үлес жалпы үлесі 73,27 %-ды құраған Қазақстан Республикасы эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары мен мемлекеттік бағалы қағаздар үлесіне тиіп отыр.

Қорлардың номиналды кірісінің коэффициенті туралы мәліметтер

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтері бойынша номиналды кірісінің орташа мөлшерленген коэффициенті мынадай болды:

- 2004 жылғы ақпан – 2009 жылғы ақпан кезеңінде – 41,07 %. Номиналды кірістің түзетілген орташа мөлшерленген коэффициенті – 35,61 % (осыған ұқсас кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 61,91 %);

- 2006 жылғы ақпан – 2009 жылғы ақпан кезеңінде – 23,15 % (осыған ұқсас кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 39,34 %);

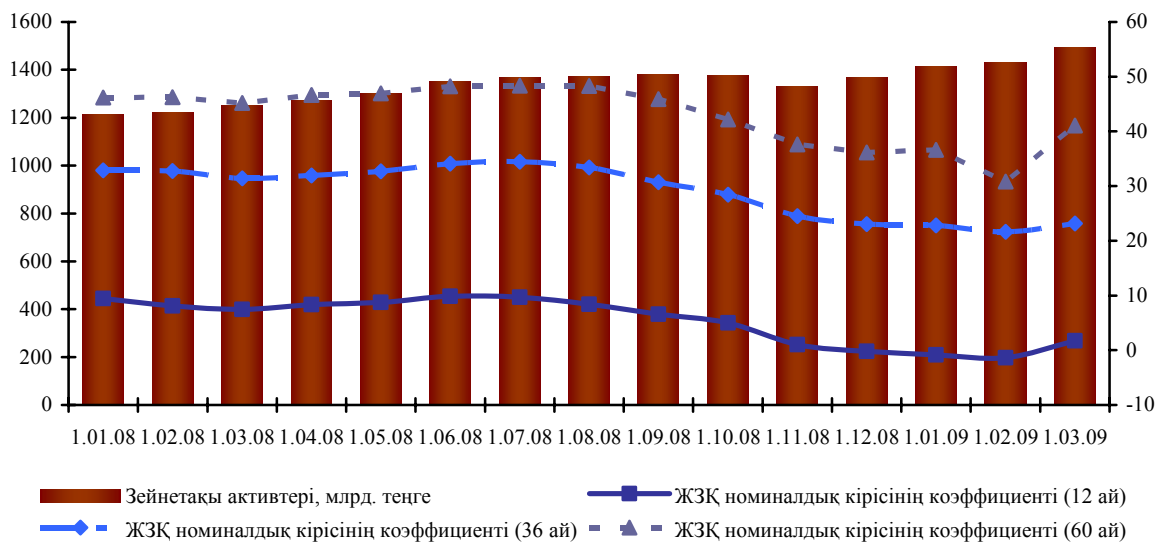
- 2008 жылғы ақпан – 2009 жылғы ақпан кезеңінде – 1,71 % (осыған ұқсас кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 8,70 %).

Жинақтаушы зейнетақы қорларының номиналды кірісі коэффициентінің өзгеруі осының алдындағы айдың көрсеткіштерімен салыстырғанда ағымдағы жылдың 1 наурызында мынадай көрініске ие болды:

- 60 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті бойынша 3,80 пайыздық тармаққа ұлғайды;

- 36 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті бойынша 1,52 пайыздық тармаққа ұлғайды;

- 12 ай ішіндегі номиналды кіріс коэффициенті бойынша 3,12 пайыздық тармаққа ұлғайды.

Қорлардың қаржылық жағдайы

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша қорлардың жиынтық капиталы 56,2 млрд. теңге болды, оның ішінде жарғылық капиталы 35,9 млрд. теңге немесе жиынтық капиталдың жалпы көлемінің 63,88 %-ы болды. 2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша активтердің жалпы сомасы қорлар бойынша 69,1 млрд. теңгені құрады немесе осы жылдың басынан бастап активтер сомасы 4,7 млрд.теңгеге (7,30 %-ға) өсті.

2009 жылғы ақпан айында 14 қордың 2-і («Қорғау» және «Республика») жалпы сомасы 0,4 млрд. теңге шығынға жол берді және 12 қор жалпы сомасы 8,5 млрд. теңге пайда алды. Жалпы алғанда қорлар бойынша 2009 жылғы ақпан айында жалпы сомасы 8,1 млрд.теңге таза пайда алынды.

2009 жылғы 1 наурыздағы жағдай бойынша қорлардың меншікті активтері есебінен болатын қаржылық инвестициялары 48,3 млрд. теңге немесе қорлардың жиынтық активтерінің 69,9 %-ы болды.

Қорлардың меншікті активтерінің 41,83 %-ы Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына, 1,09 %-ы шет мемлекеттердің мемлекеттік бағалы қағаздарына, 31,81 %-ы Қазақстан Республикасы эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарына, 3,98 %-ы халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарына,

6,70 %-ы «Кері РЕПО» операцияларына инвестицияланды, ал инвестицияларының жалпы көлемінен 3,91 %-ы екінші деңгейдегі банктердегі салымдарға, 10,64 %-ы шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздарына, сондай-ақ 0,04 %-ы инвестициялық қорлардың пайларына орналастырылды.

Республика экономикасындағы зейнетақы секторының ролі

Экономикадағы зейнетақы секторының ролін сипаттайтын қатысты көрсеткіштердің динамикасы	1.01.05	1.01.06	1.01.07	1.01.08	1.01.09	1.03.09
ЖІӨ млрд.теңге (Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігінің деректері бойынша)	5 870,1	7 453,0	10 139,5	12 849,8	15 907,0 (болжам)	16 724,1 (болжам)
Жинақталған зейнетақы қаражаттарының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	8,24	8,70	8,97	9,40	8,96	8,97
Зейнетақы жарналарының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	6,48	6,88	6,74	7,10	7,47	7,34
«Таза» инвестициялық кірістің ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	1,95	2,08	2,52	2,64	1,94	2,10
Қорлардың жиынтық капиталының ЖІӨ-ге қатынасы, %-бен	0,14	0,16	0,20	0,23	0,30	0,34